

den Vej, man fra radikal og georgeistisk Side ønsker at gaa, men den er saa ganske modsat den Vej, som man er gaaet i dette Lovforslag. Jeg skal villig indrømme, at jeg ikke tror, man kan fortsætte ad den Vej, som Lovforslaget her er slaaet ind paa, men jeg vilde ganske vist være meget imod, at man slog ind paa den Vej, som er angivet i denne Talers Ord, og som vel nærmest vilde betyde en Ophævelse af al Selvejendom. Hvorledes det nu forholder sig, vil denne Lov forhaabentlig kunne træde ud i Livet i Aar og vil altsaa i nogle Aar — vel ikke nogen lang Aarrække, men dog maaske de tre Aar, til Revisionen skal finde Sted — blive anvendt.

Til selve Lovforslaget har jeg kun nogle ganske faa Bemærkninger. Jeg maa give de ærede tidligere Talere Ret i, at den Bearbejdelse, det har faaet nede i Folketinget, ikke har været det til Gavn. Jeg tror saaledes, at det i og for sig er uheldigt, at man i § 2 har medtaget Byarbejdere. Naar en Mand har arbejdet i Byen i en Del Aar, vil han være ret uskikket til Stillingen som Statshusmand. Nogen større Betydning antager jeg ikke, denne Tilføjelse faar, thi de Folk, der har levet i Byen — og særlig maaske deres Koner —, vil paa ingen Maade ud paa Landet igen og være Statshusmænd; de vil blive inde i Byen.

En anden Ændring, der er foretaget, er den, at man har taget Besætningen med under det, som der kan laanes paa. Det er efter min Mening en uheldig Bestemmelse, thi Risikoen for Staten bliver selvfølgelig større, naar Løsøret, som kan flyttes og sælges og ikke er fast paa Jorden eller Bygningerne, skal ind under Laanen. Det er desuden ingen Gavn til for vedkommende Statshusmand, idet han naturligvis kun kan faa saa meget mindre Jord, naar han skal have Laan ogsaa paa Besætningen. Og en Besætning er det i og for sig ikke vanskeligt for en Statshusmand at faa, idet han kan oparbejde den lidt efter lidt. Jeg tror derfor, det havde været heldigt, om den højttærede Minister havde holdt noget fastere ved sit Lovforslag, end han gjorde i Folketinget. Det forekommer mig, at han i vel høj Grad har været aimabel overfor Folketingets Ønsker i forskellige Retninger, saaledes at han har givet — om jeg saa maa sige — uden Sværds slag slip paa det, han egentlig selv havde foreslaaet.

Da de tidligere Talere har været saa meget inde paa Enkeltheder, skal jeg ikke

fordybe mig videre i saadanne. Der var enkelte andre Punkter, jeg kunde have Lyst til at nævne, men som ogsaa til Dels er nævnte, og da jeg hører, at Lovforslaget skal i Udvalg, vil der jo der blive Lejlighed til at drøfte disse Enkeltheder. Alt i alt skal jeg altsaa paa min Gruppes Vegne anbefale Lovforslaget til velvillig og hurtig Fremme.

Vejstrup: Ogsaa jeg skal indskrænke mig til at gøre nogle ganske faa Bemærkninger til det foreliggende Lovforslag, saa meget mere som de Bemærkninger, der er fremsatte, har været af ret velvillig Karakter. Der er ganske vist fra enkelte Sider fremsat en hel Del — skal jeg sige velvillige Betæneligheder; men jeg haaber, at Velvillien maa blive Nr. 1 og Betænelighederne Nr. 2, saaledes at Lovforslaget vil kunne blive gennemført.

Det er ret naturligt, at vi nærer Interesse for dette Lovforslag, og Grundene dertil er jo forskellige. Jeg synes for mit Vedkommende, at de Foranstaltninger, der her søges gennemført, og som skaber Betingelser for, at der kan etableres flere selvstændige Hjem, er af overordentlig stor Betydning. Dette, at en Mand føler sig fri og selvstændig, at han, om jeg saa maa sige, kan sætte Foden under eget Bord, at han har en Plet af Jord, som han kalder sin, og som han driver, som hans Evner og Lyst nu en Gang tillader ham det, den Følelse forekommer mig at være af saa overordentlig stor Værdi, ikke alene for det enkelte Individ, men ogsaa samfundsmæssigt set, at man maa regne med den i en ganske overordentlig Grad. Det er i alt Fald en Værdi, synes jeg, som man ikke kan udmønte i Kroner og Øre.

Lovforslagets Betydning forekommer mig nærmest at være af nationaløkonomisk Art. Naar vi særlig for Landets Vedkommende har ønsket en Lovgivning, saa tror jeg, jeg tør sige, at Formaalet eller det fornemste Hensyn har været dette, at modvirke den Tendens, som i Virkeligheden er fremme i Tiden, til at der ogsaa paa Landet skulde skabes et Proletariat. Thi det kan ikke nægtes, synes jeg, at Forholdene bærer henimod, at der i en nær Fremtid ogsaa vil blive et Landarbejderproletariat i Kraft af, at Maskinerne har overtaget en hel Del af den Virksomhed, som hidtil var Mennesket betroet. Og vi vil for Landets Vedkommende nødig se et Proletariat, som man kender det i Byerne, hvis fornemste